

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ОСНОВИ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ**

Спеціальність: **І5 «Медсестринство»**
Спеціалізація: **І5.01 «Медсестринство»**
Освітньо-професійна програма: **Сестринська справа**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 45**
Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **1**
Семестр(и): **І (осінній), ІІ (весняний)**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **курси медичної та біоорганічної хімії, фізіології, безпеки життєдіяльності**

Кафедра/підрозділ: **кафедра гігієни та екології**, пр. Науки, 4, корпус А, 5 поверх
Керівник освітнього компонента: доц. **Коробчанський Павло Олександрович**,
email: po.korobchanskyi@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5452>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вивчення освітнього компонента «Основи екології та профілактичної медицини» спрямоване на формування у студентів цілісного розуміння взаємозв'язків між живими організмами та навколишнім середовищем, особливостей їхньої будови, функціонування й ролі в екосистемах. Це забезпечує розвиток екологічного мислення, тобто усвідомлення єдності людини з природою, формування екологічної грамотності та культури. Під час опанування дисципліни студенти також отримують базові знання з профілактики порушень здоров'я окремої людини та населення загалом із урахуванням впливу екологічних факторів.

МЕТА КУРСУ: студенти навчатимуться оцінювати чинники навколишнього середовища, їх вплив на здоров'я населення, методи і заходи щодо зменшення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, форми і методи ефективного управління безпечної діяльності в соціальній та екологічній сферах, відповідно до чинних законодавчих та інших нормативно-правових актів.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- розуміти взаємозв'язки між живими організмами та навколишнім середовищем, а також вплив екологічних факторів на стан здоров'я людини і населення.
- застосовувати знання з екології та профілактичної медицини для оцінювання впливу чинників довкілля на здоров'я людини.
- обґрунтовувати та пропонувати заходи профілактики порушень здоров'я з урахуванням екологічних ризиків.
- поширювати серед населення знання про принципи екологічної культури, гігієни та здорового способу життя.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (12 год.):

1. Екологія як наука. Визначення, предмет, завдання екології. Теоретичні та прикладні напрямки. Сучасний стан, структура екології. Міждисциплінарний характер екології, її зв'язки з іншими науками.
2. Біосфера – глобальна екосистема Землі. Глобальні екологічні проблеми. Техносфера як цілісна система.
3. Антропогенний вплив на ґрунти та його наслідки.
4. Антропогенний вплив на гідросферу та його наслідки.

5. Основні аспекти охорони навколишнього середовища. Стратегія вирішення екологічних проблем.
6. Гігієнічна оцінка потенційного ризику впливу факторів зовнішнього середовища на організм людини та здоров'я населення.

Перелік тем практичних занять (20 год.):

1. Кругообіг речовин у біосфері. Функції біосфери.
2. Гігієнічна оцінка потенційного ризику впливу факторів зовнішнього середовища на організм людини та здоров'я населення.
3. Гігієнічна оцінка впливу природних і антропогенних компонентів біосфери на здоров'я людини і населення.
4. Антропогенний вплив на біосферу.
5. Забруднення навколишнього середовища.
6. Забруднення повітря та його наслідки.
7. Гігієнічне значення сонячної радіації та використання її компонентів для профілактики захворювань людини та санітарного очищення повітря, води та предметів.
8. Гігієна води та водопостачання населених пунктів. Санітарна охорона водних об'єктів. Санітарна охорона ґрунтів та очищення населених пунктів.
9. Сучасні проблеми внутрішньолікарняної інфекції та комплекс гігієнічних заходів щодо її профілактики. Специфічна та неспецифічна профілактика. Протиепідемічний режим закладів охорони здоров'я в умовах пандемії.
10. Гігієнічні підходи до причин та розвитку професійної та професійно-обумовленої захворюваності.

Перелік тем самостійної роботи студента (58 год.)

1. Історія розвитку екології як науки. Становлення та розвиток екології як науки
2. Організація та функціонування екологічних систем
3. Основні середовища існування та пристосування до них організмів: водне середовище; ґрунт як середовище існування; наземно-повітряне середовище
4. Сучасний стан, структура екології. Міждисциплінарний характер екології, її зв'язки з іншими науками
5. Основні середовища існування та пристосування до них організмів: водне середовище; ґрунт як середовище існування; наземно-повітряне середовище
6. Роль В.І. Вернадського у вивченні біосфери. Склад і функціонування біосфери, глобальні процеси в біосфері
7. Екологічні чинники та їх вплив на існування та розвиток організмів
8. Екологічна безпека та екологічні ризики
9. Екологічний менеджмент і маркетинг. Екологічна безпека та екологічні ризики
10. Світова екологічна політика. Міжнародна інтеграція в галузі екології
11. Санітарна охорона атмосферного повітря. Гігієнічне планування населених пунктів. Гігієна житлових і громадських будівель і споруд
12. Гігієнічне значення фізичних факторів в умовах населених пунктів
13. Гігієнічна оцінка умов перебування хворих та характеристика умов праці персоналу лікувально-профілактичних закладів. Особливості перебування хворих та виконання професійних обов'язків медичних працівників в умовах пандемії
14. Актуальність проблеми внутрішньолікарняних інфекцій у сучасних лікарняно-профілактичних закладах
15. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій
16. Харчування в профілактичній медицині. Організація харчування в закладах охорони здоров'я з дотриманням санітарно-протиепідемічного режиму. Особливості харчування працівників промислових підприємств

18. Харчові отруєння як гігієнічна проблема. Методика розслідування випадків харчових отруєнь
19. Гігієнічна класифікація праці
20. Класифікація шкідливих і небезпечних виробничих чинників
21. Поняття про професійну захворюваність та виробничо-обумовлену захворюваність. Перелік професійних захворювань
22. Гігієнічна оцінка факторів трудового процесу та виробничого середовища
23. Фізичний розвиток як важливий критерій оцінки здоров'я дітей та підлітків
24. Екологічно залежні захворювання дітей та підлітків
25. Чинники ризику та їх роль у формуванні патології населення
26. Здоровий спосіб життя та його основні складові елементи
27. Шкідливі звички та їх профілактика
28. Психогігієна, розділи та завдання психогігієни
29. Особиста гігієна, її зміст, значення та біоетичні аспекти

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (120 – 200 балів) відповідно до таблиці 2 Інструкції з оцінювання. Середнє арифметичне ПНД становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про

порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Гігієна та екологія: підручник [В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна та ін.] за ред. В.Г. Бардова. Вінниця. Нова книга. 2020. 472 с.
2. Гігієна та екологія: підручник / [К.О. Пашко., М.О. Кашуба, О.В. Лотоцька та ін.]. 2022. Тернопіль: ТДМУ. 629 с.
3. Гігієна та основи екології: навч. посіб. [С.Б. Латенко, Ю.В. Антонова-Рафі, І.Ю. Худецький]. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 183 с.

Зав. кафедри гігієни та екології

Ігор ЗАВГОРОДНІЙ